

nük néhány egyszerű hasonlat: „ha rám rakták [az átkot], akkor le is lehet venni, akár egy rossz kabátot”; egy allegorikus meserészlet, amelyet a fejezet cím ellenpontoz [Az a szép lány azzal a csavargóval?], és egy feltűnő metafora is: „húga nem egy nyitott könyv, hanem két nyitott láb”. A retorikai eszközöket, képeket és a többértelműséget is nélkülöző nyelv szolgál némi kivétellel. Ilyen [A karomban] című álomnovella, amely nyelvileg ugyan csetlik-botlik, és jót tenne neki a külső nézőpontváltás, mégis hatásos. Egy anya indul sértálni újszülöttjével, majd eltéved az erdőben, vihar támad, és csecsemőjét a síneken hagyja. Az anyát végül megkéselik, de ezt már kár volt beleírni. Az álomban egyszerre van jelen a gyermekgyilkosság és a gyermek utáni vágy traumatikus élménye.

Babonás szertartások (átoklevétel, jóslás), szürreális elemek kerülnek a műbe, de reflektálatlanul lógnak a levegőben, mintha az én-elbeszélő hinné is őket, meg nem is. A [Pedig] ironikus cím, amely éppen „a boszorkányok pedig léteznek” vélemét tárgyalja. A 21. században élő értelmiségi nő számára mégiscsak kínos lehetne efféle hiedelmek megerősítése. De ez inkább a befogadó érzése, mintsem a narrátoré, aki papó nyomán lejegyzí őket, s regényét is egy cigányasszony, majd egy látó jövőmondásával keretezi: „Közelít hozzám, így mondta, egy szőke férfi, aki majd jól kihasznál. Remélem, én is, gondoltam.”

Palágyinak van humora, kár, hogy ritkán szikráztatja fel, mondjuk, „Lindaként”, amikor karatebemutatót tart apjának, akit baleset ér. A szőke férfit követő férj, a három gyermek és a kék szemű indián sámánra vonatkozó szövegrészeket már színtiszta fikcióként kezeltem, szemben az eddigi önéletrajzi jellegével. Míg, mondjuk, Dragomán György prózájában a szürreális elemek szervesülnek, Palágyi a túlzás és a hiteltelenség tartományába lép.

Összességében a kötet nem több, de nem is kevesebb, mint publicisztikák jól szerkesztett sora, amely itt-ott segítségül hívja a fikciót. Az írások nem lépnek túl a személyesség körén, nem mutatnak fel egyedi látásmódot. A szépirodalmi stílusréteg ízei azok, amelyek a legjobban hiányoznak. Nem baj a vulgaritás, ha van ellensúly. Talán az [Utoljára mondom], hogy ki mindenkre szarok listája volt nyelvileg a mélypont, bár ebben a felsorolásban magamra ismertem, és ez ismét mosolygásra készítetett.

Ha az olvasó mégis rokonszenvez Palágyi regényével, akkor az abból a többszörösen ránk kacsintó aha-élményből fakad, hogy igen, ezt ismerem, én is ezt gondolom példának okán a *Mátrix*ről, hogy „sosem akartam megfejteni a filmet, pedig általában mindig mindent meg akarok fejteni, hogy eltehessem oda, ahová való”. Talán ebben a nosztalgikus aha-élményben tud Palágyi a saját generációjának valami általános érvényűt közvetíteni.

Kortárs kritikapályázat III. díj

HORVÁTH ATTILA

Bálint Tamás: Hibalista

Kárpát-medencei Tehetséggondozó, 2017

A költészet világa már csak olyan, amelyhez az olvasó leginkább azzal az igénnyel szeret csatlakozni, hogy abban felismerje saját magát. Ha a versek által megteremtett világgal, az azon keresztül közvetített érzésekkel azonosulni tudunk, ha azt magunkénak érezzük, akkor a művet szeretni fogjuk. Bálint Tamás harmadik kötete ilyen.

Talán a klasszikus művek befogadása során érhető tetten leginkább az a furcsa felismerés, hogy „jél, a régiek is pontosan ugyanúgy éreztek, ahogyan most mi”. Tárgyi világunk relatív fejlettségéből

nem következik, hogy a ma emberének érzései magasabb rendűek lennének a régiekénél. High tech környezetünkben éppen azok az alapélmények hatnak a közérzetünkre, határozzák meg hangulatunkat, mint a letűnt korok tábornöves, gyertyafényes vagy petróleumlámpás világában. A civilizáltaknak hazudott 21. századi leszármazott pontosan azokban a helyzetekben, azoknak az érzéseknek bonyolult kombinációjától szenved leginkább, mint az elmúlt idők rég elporladt emberei egykoron. A megszerzhetetlen nőtől. A megszerzett nőtől. A nő

HORVÁTH ATTILA (1968) Budapest

elvesztésétől való félelemtől. A meg nem értettségtől. A gyengeségtől. A halandóságtól.

Az emberi érzések és az azokra ható erők állandóak.

Ennek az alapvető felismerésnek az élményét közvetíti számunkra a *Hibalista*. Nem kétséges, hogy a most kötetbe foglalt versek egésze olyan érzéseket tolmácsol, amelyekkel már valamennyien találkoztunk. Nem kétséges, hogy a megjelenített hangulatvilág azért is ismerős előttünk, mert egy középkori francia egyszer már leírt valami hasonlót.

Aki Bálint Tamás és François Villon költészete között párhuzamot keres, nincs nehéz helyzetben. Bálint hasonló költői utat jár, mint az itthon Faludy György révén páratlanul népszerűvé tett szellemi elődje. Az örökké bűnbe eső és tetteit mindig megbánó, az élvezetek hajszolása miatt önmagát folytonosan büntudattal ostorozó ember most Bálint Tamás révén születik újjá (aki szerencsére embert nem ölt). Bálint a lelki rokonságot nem leplezi, nem próbálja meg a saját közönsége előtt kisajátítani, még kísérletet sem tesz az élvhajász életet élő, a részeges estéket másnap mindig cudarul megbánó költő képének egyéniesítésére. Ellenkezőleg, művészi eszközeivel folyamatosan utal a reneszánsz elődre, a tisztelet jeleit szinte versenként jegyzi. A „hű olvasóm”, „uram”, „herceg”, „baronesz” és hasonló megszólítások, a több versében megjelenő ajánlások nem csupán a kortárs költészet nyelvezetétől idegen, régies és poros kifejezések, technikák, hanem egyenes szándékkal juttatják eszünkbe Villont. De a franciával szembeni költői főhajtás nem csupán a megszólítási módokban és a stílus rokonításában jelenik meg, nem kizárólag a középkori költészet formaisága imponál Bálintnak: magára a közvetített tartalomra tekint követendő példaként. Villon életfelfogását, világnézetét érzi sajátjával özazonosnak. Bálint az örökké vétkező, bűneit szégyenülten felismerő, de azoktól elszakadni nem tudó ember típusával érez rokonságot. Az életével kibékülni nem bíró, emiatt szakadatlanul szenvedő érzékeny művészfajttal. A régen reneszánsznak, ma rock & rollnak nevezett életfelfogással. A tartalmuk, lényegük egyező.

Már a kötet címe is egyfajta leltárkészítésre utal. Az első, cím nélküli vers pedig már kétséget sem hagy afelől, hogy a szerző nem saját tőkéletesége szobrát farigcsálja majd a továbbiakban. A tehetségével küszködő, önmagában bizonytalan és esendő ember rajza a teljes kötetre rávetül. A *Hajdan volt víg napokról* témája szépen reflektál *A szép fegyverkovácsné panaszára*, *A kárhozat útja* a *Testamentum* balladáira, a halálára készülő, bűnbánó Villon töredelmes beismerő összegzéseire: egyálta-

lán, a *Hibalista* költői számvetése nem születhetett volna meg Villon-Faludy nélkül. „Mi számított, örökre elveszett” – írja egyikőjük, és most juszt sem mondom meg, kicsoda. Írhatták ötszáz éve, érvényes ma is.

Ha ennyire nem is szándékoltan, de József Attila, Ady, Tóth Árpád, Juhász Gyula és mások hatása is szépen felismerhető a fiatal költő művében. Minden hasonlóság mellett és azok ellenére Bálint kötetete saját jogán is élő, érvényes. A költészet metaforájaként is értelmezhető a *Hegedűbalta* ötlete; a *Csomagolóanyag* vagy című versében ábrázolt szerető érzelmi űrje; a kivégzést vizionáló *A hagyta...* félbeszakadó mondatának eredetisége; mindegyiket egy tehetséges költő egyenként is sikeres kísérleteként értékelhetjük.

A kötetet áthatja egy nyilvánvalóan alkatilag Bálint belső énjéből fakadó melankólia. A szemlélődő, magányosan poharazgató, a beteljesületlen szerelem miatt mélylázó attitűd ugyan gyanúsán ütközne a több helyen megidézett sarki gyönyöröket hajszoló, bormámoros, örömlánykergető habitussal, ám az adekvát Ady-párhuzammal szemben mindehhez nem kapcsolódik váteszhajlam. A rendkívül személyesre szabott költői alapállás nem akarja a világot felforgatni, megváltoztatni, nem vezeti a népet sehová, nem áldozza fel magát a hazájáért, és nem robbant ki forradalmat. Bálint verseinek összhatásából egy, a világ és önmaga értékeiben bizonytalan, a középszerhez illeszkedni nem akaró, velük szemben viszont az igazi, mélyen átélhető szerelemre sóvárgó ember portréja bontakozik ki. A számtalan módon megidézett halál, a selyemzsinór, a nyakkendő, a lőporfüst vagy a vasúti sínek képei bár egy irányba mutatnak, a kötetet mégis átlengi az életigenlés szele. A munkájára hirtelen ráunó, és (a pohár borral az asztalán) az utcai forgatag bámulásában felüdülést találó fiatalember képe, másol az éjjel a szomszéd nőket meztelenségükben kukkoló voyeur megjelenése vagy az utazás motívumának többszöri előfordulása nem a halálvágyat, hanem az elvagyódást erősíti. Bálint fájdalmaival és kudarcaival együtt is szereti az életet, és szeretné, ha szeretnék.

A régi és új költeményekből összeálló *Hibalista* többé-kevésbé egységesen szomorkás hangulatú atmoszférát teremt, amelyet ritkán törnek meg vidámabb pillanatok. Bár a kiválasztott versek művészi színvonala nem egységes, elmondhatjuk, a kötetbe nem kerültek be kiugróan disszonánsak. Némelyik befogadása talán sokadik nekifutásra sem könnyű feladat, a mondandó kibogozása leginkább a könnyebben értelmezhető vallomások után körülményes, nehézkes, mégsem kényszerülünk sehol fegyverletételre. Összességében az olvasónak nincs ne-

héz dolga, többnyire viszonylag gördülékeny sorokkal, kézenfekvő rímekkel találkozunk. A telitalálatok, a frappáns, könnyen tanulható és idézhető kétsorosok, kevésbé bonyolultabb rímpárok és az értelmezés több szintjét engedő tartalmak ízléses változatoságban követik egymást, az ütősebb, rövidebb lélegzetű, befogadhatóbb verseket kényelmesen tagolják az összetettebb tartalmú oldalak. Ki kételkedne abban, hogy a katzenjammer érzésének olyan sorokba sűrítése, mint a „Sose volt még ilyen kemény a másnap, bárcsak felcsaphatnék akárki másnak”, nemcsak játékosságával, frissességével hat, de sokak vasárnap délelőtti közérzetének is tökéletes összefoglalása, ezáltal azonosulható. Vagy vitatkozhatunk-e a filozofikusra kerekedett sorok („Hát lépünk, nehogy a számlát benyújtásuk majd az elszúrt évek s az életuntság”) igazságtartalmával? Az ilyenekből elbír volna a kötet többet is, mert ezek olyan telitalálat-közeli felismerések, amelyek nem mennek a kialakított szerkezeti egység rovására. Jól megférnek a költői pálya nehézségének megjelenítései és a különféle nézőpontú szerelemábrázolások között. És talán számon kérhető a bátrabb kísérletező kedv hiánya is: a már hivatkozott *A hagyta...* mellett örömmel fe-

deztünk volna fel más formabontó szellemi kísérleteket is. Az örök témák feldolgozása mindenesetre nem zárja ki az új formákkal történő próbálkozásokat. A korábban már alkalmazott, bevált technikákkal szemben a hangsúlyosabban újszerűre, tartalmi és alaki szempontból egyaránt a modernebb megjelenítésre való törekedést. Az ismerős költői képek, helyszínek helyett radikálisabb metaforák, hasonlatok vagy színterek előhívását.

Akárhogy is, Bálint Tamás verseskötete bár forradalmi újdonságokat nem hordoz magában, mégis kedves és szerethető. Mert nemcsak Bálint ismert magára a középkori francia költőben: mi is magunkra ismerhetünk. Ha a kötetbe foglalt élményvilág kizárólag a költők életének lenyomata lenne, nem hatna ránk, olvasókra. Mi azonban felismerjük önmagunkat a botladozó, magában kételkedő ember belső vívódásában, a szórakozóhelyek bártortalan stírölőiben, az utazónak álcázott menekülő bőrében, az eldobott szerető státusában, az olcsó tömegből kitörni akarás vágyában. Az örökké ismétlődő, időtlenné táguló helyzetekben. Az ismerős ízek dacára éppen emiatt nyújt megfelelő táplálékot a *Hibalista*.

Palágyi Ildikó Brigitta: Ha belefolladsz, megöllek

Szép mesterségek Alapítvány, 2017

Nem is olyan könnyű manapság eredeti hangot megütni az irodalmi színtéren. Ha ez mégis sikerül, még mindig csak a feladat kisebbik része abszolválódik. A nagyobbik, összetettebb, hogy működik-e, hat-e az írás összességében. Lesz-e mélysége, tartalma? Felkelti-e az olvasó érdeklődését, és fenn tartja-e a végéig?

Palágyi Ildikó Brigitta új könyve egyéni hangon szól, és van mélysége. Felkelti és fenn is tartja a figyelmet. A szerző megoldotta a feladatot.

Ha belefolladsz, megöllek. A cím poénos oximoronja, a fedőlap a kék vízben ernyőt tartó párral, a könyv puha kötése, a szellősen nyomtatott fejezetek összhatása nem hazudik. Az olvasójának pontosan annyit ígér, amennyit be is tart belőle, egy könnyen befogadható, vidám és szomorúság történetekből összefűzött olvasmányt. Nincs gomolygó lila ködfelhő, kevés a többszintű értelmezhetőség a szövegben, viszont van magunkra ismerés. Együttérzés. Félmosoly és kesernyészájíz. Fejezet végén eltűnődés. Könyv végén sóhajlás.

A szerző egyes szám első személyben beszél el élete lényegesnek látszó eseményeit, felvillanó és valamely történésekhez kapcsolt emlékeit, beégett pillanatképeit. Nem napló ez, bár néha naplószerűen, máskor pedig komplett e-mailes levélváltásokon keresztül mutatja be a vidékről a nagyvárosba költözött fiatal nő zaklatott párkeresési és -megtartási kríziseit, a családi és társas kapcsolatok bonyolult rendszerét, sokféleségét. Másutt a stílus egy füstös félhomályban, pohár bor melletti monologizálás hangulatát, csapongó fecserészését idézi, mintha az elbeszélő csak heverészne velünk szemben a kanapén, mi pedig hallgatnánk őt. Miről beszél? Az egyedülállók küszködéseiről, százezrek problémáiról. Gyerekkori emlékekről. Társkeresői oldalokról szerzett ismeretségekről, a kibontakozó reménnyel betöltő, a kudarcot mégis magukban hordozó próbálkozásokról. Az alkoholista apa lassú betegségben való elsorvadásáról, haláláról és az elengedés nehéz fázisairól. A legjobb barátnő albérlőtársról, a lepasszolt férfiokról. A lánytestvérrel szemben érzett féltékenységről. Apa öleléséről.

Anya főztjéről, a Tisza-parti falu illatáról, az otthon gyerekké történő visszaváltozás varázsáról. A hanyatló házasság szakaszairól.

A laza szövésű elbeszélések középpontjában a boldogságkeresés és az azt kísérő kudarcok és fájdalmak feldolgozása áll. A reményt keltő napokat szomorúbbak követik, vicces kis sztorikkal vagy éppen kedves pillanatokkal fűszerezve. A történetek közti kohéziót azok triviális mindennapisága adja, míg a gyakran csapongó gondolatmenetek között a hanyag ki-és beszólások, a poénos idézetek és a jópofa tanulságlevonások jelentik a kötőanyagot. A szerző tiszteletre méltó egyszerűséggel, mégis érzékenyen ábrázolja a legszemélyesebb pillanatok, a szakítás nehézségeit, az apa leépülését. Ezek a történet legerősebb részei.

A könnyű kézzel szerkesztett, egymáshoz szorosan nem kötődő fejezetek – a könyv utolsó részeiben megjelenített párkapcsolati kudarc lejtmenetének, az elhidegülés és az egymás iránti közönyösségbe merülés szemléletes állomásainak kivételével – akár tetszés szerint fel is cserélhetők, sőt bővíthetők is lehetnének. A gyakran felismerhető logikai rend nélküli bekezdések nem egy aprólékosan szerkesztett novelláskötet okszerűen egymásra épülő elemei, hanem a felvillanó emlékekből, levéltöredékekből és hétköznapi történetekből kimazsolázott történetfüzér részei. A gyerekkortól a felnőtté válás szakaszain átívelő elbeszélések rövid és töredékes módja arra enged következtetni, hogy azok nem a teljes dokumentálás szándékával íródtak, ezért a szerző el nem mondott történeteiből minden bizonnyal maradt még akár egy következő kötetre való is. Az újszülöttjét kézben tartó anya félelmei kapcsán az ötletesen beidézett gondozási kötelezettség elmulasztásának törvényi tényállása, a személyes verstöredékek, frappáns bon mot-k és más idézetek szövegbe illesztése alapján nem kétséges, hogy a többnyire élőbeszédszerű narratíva más történetekkel is működne, hasonló élményt nyújtana. A szerző dicsérete, hogy a megfelelő arányérzékkel felépített mozaikszerű történetekből, a humorba csomagolt szösszenetekből is éppen annyit kapunk, amennyi a témából elegendő. Nincs túladagolás, semmi sem fekszi meg a gyomrot.

A többször is ötletszerűnek tűnő fejezetcímadás is azt a benyomást erősíti az olvasóban, hogy Palágyi nem veszi túl komolyan magát, a zárójelek alkalmazásával talán nem tulajdonít nekik túlzott jelentőséget. A fejezetcímek úgy követik egymást, mint ahogy a metrón utazva az utastájékoztató hangok rondítanak menetrendszerűen gondolatainkba. A tömegközlekedés mint a nagyvárosi lét

szimbolikus kifejezése amúgy is tökéletesen alkalmas az életünkben hirtelen fel-, majd eltűnő, sokszor súlytalan szereplők, futó ismerősök, minden napjainkat kísérő epizód szereplők felvillantásaira, és ezt a ziccert a szerző sem hagyja ki. A rossz vonatra szállás az egész élet metaforája, lényegi összefoglalása. Az elrontott menetirány után átszállásra várni egy idegen helyen, az alkalmi ismerőssel a restiben iddogálni, majd a sorban elengedett vonatok után annak legénylakásában felébredni – nemcsak szimbóluma, hanem összefoglalása is a főhős csapongó és esetlegesen alakuló életének. Sőt, a fejezet túpontos láttelepe egy, a rendszerváltást követően felnőtt generáció életfelfogásának. Azokénak, akik nem veszik halálosan komolyan az életet, és tévesztéseiket felismerve önmagukon nevetni tudnak, hogy aztán sodródjanak tovább. Az elszúrt vonatnál és az ezzel összefüggő egyéjszakás kalandba bonyolódásnál kifejezőbb, egyszerre hétköznapi és egyszerre jelképes történetet elképzelni sem lehet.

Palágyi könyve őszinte, kegyetlen és kritikus, jut belőle többeknek is virtuális saller, a legnagyobbat talán a közismert pszichológus-celeb kapja. A káromkodós, beszólogató stílus, a sör-Unicum kombót előnyben részesítő kulturális közeg hibátlanul társul a még emészthető mélységű, bölcsész indíttatású, felületes kocsmafilozofálgatással, és megfér a kíméletesen adagolt babonákkal is. A bölcselkedés nem bölcsesség, csak az érdekesség szintjéig hatol le, és nem akar többnek látszani annál. A szerző tapasztalatai, a leszúrt okosságok ügyesen elkerülik a misztikus utakat és a fárasztó filozófiai csapdákat. Így és pontosan ennyi áll jól belőlük.

A kötet nyelvezete él, lüktet, modorosságnak, túlcsonduló finomodásnak vagy fölösleges cizellaltságnak nyoma sincs. A városi szlenget érti és használja, persze, ez nem is lehet másképpen egy albérletben dekkoló, a céges bulikon piálgató és a szubkultúrában járatos, éppen hogy felnőtt nő esetében. A saját út megtalálása mindenki számára kudarcokkal terhes, és ezt az utat nem szépíti a szerző önfelmentéssel, sajnálkozással, másra mutogatással. Nem esik búskomorságba, és nem sülyed el a depresszióban, legfeljebb néha alkohollal oldja a feszültséget, mint annyian mások. Az önironia mint eszköz hat, segít, a gyakran adódó nehéz helyzetekben működik. Ha az IQ-teszten magas pontszámot érsz el, de közben rossz vonatra szálltál, akkor most milyen vagy? Mi vagy? Nevetni kell rajta, és közben elfogadni önmagadat, ügyetlenségeiddel, küszködéseiddel együtt. Valójában ettől az alapállástól lesz szerethető az egész könyv is, a

néha céltalannak tűnő élet sodródása, buktatói ellenére, a bénázások mögött nincsenek József Attila-i mélységek, nincs szuicid-vonal, önmaga véresen komolyan vétele. Van viszont felröhögés, az elbeszélő részéről önmaga kinevetése. És vele együtt nevetünk mi is, magunkon is, amikor szembesülünk a saját, nekünk jutott rossz vonatunkkal. „Szeretem azt, aki vagyok, és amit cselekszem” – ez a könyv záró mondata, kulcsa és magyarázata mindennek. Pozitívista zárszava az egyébként nem vidám kicsengésű utolsó fejezetnek.

Az útját kereső, és minden szerencsétlenkedésével együtt is szerethető, önmagát őszinte valloásokon keresztül feltáró fiatal írói ábrázolása nem új keletű, tulajdonképpen megvan a magunk magyaros Holden Caulfieldje. Természetesen a mi Holdenünk már nem kamasz, és a kezdeti szingli-

sors, majd a társkapcsolati akadálypálya sem hasonlít az ötvenes évek amerikai fiataljainak frusztrációihoz, azonban az otthonától elszakadó ember honvágyában, a szülőkkel és az étellel való vívódásban, tulajdonképpen a társadalmi szembenállásban mégis található párhuzam.

Habár a mű talán mégsem tekinthető kizárólag a lázadás regényének, mégis, egy generáció érezheti sajátjának a szerző élményanyagát. Nem kell ehhez nőnek lenni, nem kell dohányozni, kocsmazni vagy társkeresőzni, hogy a főhősben felismerjük a fővárosban tébláboló, gyökerét veszített önmagunkat.

És ha nem tévesztjük szem elől a legfontosabbat – „Szeretem azt, aki vagyok, és amit cselekszem” –, tulajdonképpen olyan nagy baj már nem is érhet.

Kortárs kritikapályázat

KOLOZSI ORSOLYA

Bálint Tamás: Hibalista

Kárpát-medencei Tehetséggondozó, 2017

Bálint Tamás legújabb, negyedik kötete, a *Hibalista* régi és új verseket tartalmaz, a 2007-es *A pap leánya, birtokostul* és a 2011-es *Visszaút a fekete folyón* című kötetekből válogatva, új írásokkal kiegészítve. Az így sem túlságosan terjedelmes könyv ötvenhat verset foglal magába, nem oszlik ciklusokra, első látásra nem követ szigorú szerkesztési rendet. A KMTG kiadásában jelent meg, letisztult, egyszerű borítót kapott, a fülszöveget Orbán János Dénes írta, aki szerint a székelyudvarhelyi költő „a villoni úton indult el”, a „legérezelmesebb neovillon”, aki nem mellesteg „Tóth Árpád lila dalra fakadó nyakendőjét bogozná a nyakára”. Egyértelműen két fontos hagyományhoz köti Bálint költészetét: egyrészt a középkor végi, népszerű francia költő alkotásaihoz, másrészt a nyugatos Tóth Árpád érzékeny, elégikus hangvétellő költészetéhez. Első pillantásra nemcsak térben és időben, de poétikai értelemben is meglehetősen távoli világokat fűz össze a fülszöveg, hiszen Villon közismert szemtelensége, vas-kossága nehezen kapcsolható össze Tóth Árpád finomságával, halk impresszionizmusával. Persze az egyértelmű, hogy a vallomásosság és az erőteljes személyesség mindenképpen összekötő kapocs le-

het, csakúgy, mint egy mai költőtudó – amennyiben hihetünk Orbán János Dénes megállapításának.

A kötet címe egy listára utal, amely a tévedéseket veszi számba, ezért tekinthető valamiféle testamentumnak, hagyatéknak (és máris Villon-nál vagyunk), nyilvánvalóan ironikus módon, hiszen a felmutatott hagyatéknak nem tartalmaz mást, mint hibát, kétséget, s így egyfajta negatív testamentumként értelmezhető. Ehhez szorosan kapcsolódik a könyv egyetlen cím nélküli verse, amely előhangként, ars poeticaként áll a legelső lapon. A rövid vers a hibák, a „foltok” szükségszerűségére reflektál, megragadó képekben fejezve ki a hibázás elkerülhetetlenségét. A szöveg a lírai én önmeghatározásával zárul: „Egy madárijesztő, melynek / tenyeréből a madarak esznek, / s talán jól is van ez így.” Az állandó hibázás nem kritikus éllal vagy tragikus köntösben jelenik meg, sokkal inkább az alkotás vagy egyáltalán az élet szükséges velejárójaként. Szintén a kötet címének értelmezéséhez kapcsolható a *Lábjegyzet* című vers, amely tagadva ugyan e fiktív lista létét, mégis a ballépések sorára utal: „Nem töltök meg oldalakat listákkal / az eddigi ballépéseimről, // bár nem esne nehezemre.” A listában (legyen az hibák vagy

KOLOZSI ORSOLYA (1980) Budapest